
Frivilligcentra Malmö

Slutrapport 2009-2012

Alexandra Fritzon

Malmö Ideella föreningars
Paraplyorganisation

Sammanfattning slutrapport 2009-2012 Frivilligcentra Malmö - Social samvaro för äldre.

Bakgrund

Processen kring ett Frivilligcentra startade redan 2006 som en dialog, mellan Malmö stad och föreningslivet genom MIP – Malmö Ideella föreningars Paraplyorganisation, om hur en utveckling av det frivilligt sociala arbetet skulle kunna se ut. Ett planeringsarbete pågick under ett par års tid med företrädare från lokal paraplyorganisation, humanitära organisationer, fackliga organisationer och pensionärsorganisationer samt tjänstemän och politiker.

Arbetet utmynnade i att i juni 2009 beslutade kommunstyrelsen att genomföra projektet "Frivilligcentra i Malmö". Ett avtal tecknades mellan Sociala resursförvaltningen och MIP. Projektet löpte från 2009-08-01 t.o.m. 2011-12-31 och förlängdes under 2012 med ett nytt avtal. Syftet med projektet var att via volontärverksamhet frigöra outnyttjade resurser i samhället och skapa förutsättningar för nya former av frivilligt socialt arbete för äldre och med äldre som resurs.

Föreningslivets ingång i projektet var att finna gemensamt arbetssätt mellan civilsamhället och kommun för att underlätta medborgarnas engagemang i gemensamma frågor. Utgångspunkten från start var också att utöka målgruppen att gälla alla, inte enbart äldre. Ideellt engagemang är inte en fråga om ålder utan om möjligheten att göra en insats och att påverka.

Utmaningar och lärdomar

Förändringsprocesser tar tid och att etablera den här formen av projekt som Frivilligcentra varit är en sådan process. Mycket inom projektet byggde på relationer både inom föreningsliv och mellan föreningsliv och vård och omsorg. Olika sektorer har olika arbetssätt och traditioner. Det är människorna som måste mötas och bygga tillsammans, vilket kräver en gemensam kunskapsgrund att stå på. Det måste finnas intresse och vinst, men också tid och resurser. Frivilligverksamhet är dynamiskt men det betyder också att det är något som hela tiden måste arbetas aktivt med. För att nå en viss konstant nivå av frivilliga krävs en kontinuerlig rekrytering. Det är svårt att skapa hållbarhet, hållbara stukturer och långsiktighet inom en projektstruktur. Att bygga samarbeten och stabila volontärstrukturer som är hållbara tar tid och kräver hållbara långsiktiga lösningar. Det är svårt att utveckla ny verksamhet och rekrytera intresserade samarbetspartners samt föreningar och bygga stabila då det funnits osäkerhet på hur länge projektet ska leva.

Det blev tydlig, i och med en utvärdering som Frivilligcentra gjorde under hösten 2010, att det fanns många olika målbilder kring Frivilligcentra beroende på aktör. Uppdragsbeskrivningen har därmed varit svårtolkad och *Avsiktsförklaringen* har också i vissa fall komplicerat, istället för att underlätta, det operativa arbetet. Målformuleringen var inte tydlig och innan projektet startades gjordes ingen genomgripande behovsanalys, utifrån äldres perspektiv, intresset hos föreningar och potentiella volontärer. En väl genomförd behovsanalys hade kunnat underlätta målformulering och delar av den operativa utformningen.

Processen att etablera verksamheten var långsam och trög, både inom den kommunala förvaltningen och i föreningslivet. Den främsta utmaningen för Frivilligcentra under hela projektperioden var att hitta intresserade samarbetspartner som hade tidsmässiga resurser att arbeta med frivillighet, både gällande enheter inom vård och omsorg och föreningar. Det fanns också en svårighet att i vissa fall komma in i den kommunala vård och omsorgsstrukturen. I samarbetet mellan föreningar och

kommunal vård och omsorg är det också två kulturer som möts och det har i vissa fall varit en krock som tagit tid att arbeta med. En annan stor utmaning var behoven hos de äldre. Det har varit svårt i vissa av de lokala verksamheterna att hitta uppdrag till de frivilliga, likväl som att hitta frivilliga. Då ingen behovsanalys fanns är det svårt att vet om utmaningen varit att rätt målgrupp inte nåddes eller om behoven inte finns. Givetvis finns en stor svårighet, både för föreningar och offentliga verksamheter, att nå ensamma äldre som inte har någon form av insats.

Lärdomar som resan Frivilligcentra har gett, är att samarbete tar tid och projekt måste finnas levande på båda parter agenda, hemsida, kollegieskap och vardag. Detta för att det ska vara ett samarbete och för att rättvisa beslut ska kunna fattas. Ett exempel på att detta inte fungerade var de parallella styrgrupper som existerade under de första åren. En av de stora lärdomarna är att fokus främst var på operativ nivå och inte på strategiskt nivå. En större fokusering på både och hade kunnat leda till mer kunskap om ideellt engagemang och samarbete mellan sektorer. En gemensam strategisk styrgrupp som ser till ett större perspektiv än det operativa arbetet hade kunnat vara en möjlighet.

Det går också att konstatera att satsningen låg före i tiden. Först nu satsas det nationellt på att undersöka och utveckla former för frivillighet inom välfärden. Bland annat så kommer tankesmedjan för det civila samhället, Sektor 3 tillsammans med en rad stora aktörer att starta ett projekt kring detta under våren 2013. Dessutom undersökte Sveriges Kommuner och Landsting och Forum för frivilligt socialt arbete under hösten 2012 former för stödstrukturer för frivillighet. Utifrån detta går det att dra slutsatsen att Malmö stads och MIPs samarbete kring Frivilligcentra Malmö var före sin tid. Att utveckla ett partnerskap mellan idéburen och offentlig sektor tar tid och bör vara innovativt.

Genomförande

Den bärande tanken bakom Frivilligcentras arbetsätt har varit att **ge föreningar stöd att starta/utveckla verksamhet eller aktiviteter i samverkan med vård och omsorg**. Frivilligcentras roll har varit att sätta igång processer, inspirera, vägleda, utbilda, fortbilda och att återkomma när utmaningar uppstår. Naturligtvis måste det finnas intresse och resurser inom föreningen att engagera sig i en ny verksamhet. Ibland finns intresse, men inte resurser.

Genom att arbeta på detta sätt blev Frivilligcentra både en informationscentral för ideellt engagemang och en kopplingsfunktion mellan behov hos äldre och insats, allt enligt avtal. Kommunikation och informations spridning gentemot både föreningar och allmänhet har därmed varit en central del av Frivilligcentras arbete. Att uppmärksamma ideellt engagemang och behovet utav det är centralt mot individer och föreningar.

Frivilligcentras kansli har bestått av 1 anställd projektledare och i perioder bidragsanställda, praktikanter och frivilliga. Totalt har 12 individer på olika sätt, under olika perioder och tidsrymder varit involverad. Inom ramen för budget har det funnits möjlighet till lite drygt en heltidsanställd. Resurserna har därmed under perioder varit begränsade och det har påverkat genomförandets utformning och möjligheten att planera. Att bygga samarbete är tids och resurskrävande.

Modellen Frivilligcentra var något nytt och unikt som startade. I Sverige fanns vid starten ingen liknande verksamhet. Idag finns det liknande initiativ i Örebro, Ideellt Utvecklings Centrum, och i Uppsala, Centrum för Ideellt Arbete. Inledningsvis 2009 och 2010 var det mycket tid som lades på kunskapsinhämtning och att studera närliggande verksamheter för att kunna utveckla verksamheten i en modell som kunde fungera för Malmö. Studiebesök runt omkring i Sverige gjordes, bland annat i Norrköping, Stockholm, Umeå och Gävle. Ett samarbete inleddes också tidigt med projektet "Stödstrukturer för Frivilligcentraler" som drevs av organisationen *Forum för frivilligt socialt arbete* under perioden 2008 – 2010. För att fortsätta utveckla modellen på ett anpassat sätt till Malmö har omvärlden under hela tiden bevakats för att finna inspiration.

Frivilligcentra har arbetat utifrån utvecklade projektplaner kopplade till avtalen med Sociala resursförvaltningen. Under hösten 2010 gjordes en utvärdering. I den framkom det några vägvalsfrågor kring; pilotstadsdelar eller ej, enbart äldre eller alla, föreningsanknutna eller icke föreningsanknutna individer. Detta ledde till att Frivilligcentra tog beslutet att arbeta över alla stadsdelar från augusti 2011, istället för de 3 pilotstadsdelar (Fosie, Husie och Södra Innerstaden). För att adressera problematiken kring föreningsanknutna och icke föreningsanknutna individer utvecklade Frivilligcentra en modellverksamhet, Promenadkompis, för att underlätta för icke-föreningsanknutna individer att engagera sig.

För att bredda verksamheten att gälla fler målgrupper valde huvudmannen MIP att också lägga projektet Engagemangsguide Malmö finansierat av Ungdomsstyrelsen. Genom detta utökades Frivilligcentras målgrupp att också gälla ungdomar i åldern 15 – 25 år. Resurserna i det projektet är 1 heltidsanställd och projektperioden är från 1 maj 2011 – 30 juni 2013.

Synergieffekterna mellan de båda projekten har varit stor. Frivilligcentra synliggjordes i många nya sammanhang, vilket innebär att ideellt engagemang uppmärksammades och fler individer ville engagera, både mot äldre och överlag. Vi har sett en stor ökning av personer som vill engagera sig och det verkar finnas ett stort behov av en fysisk förmedlings funktion i tillägg till de elektroniska.

I och med avslutandet av Frivilligcentras verksamhet mot äldre inom ramen för stödet från Malmö stad, har promenadkompisgrupperna fasats över till andra förenings regi. Därmed är det föreningarna som beslutar kring medlemskap eller ej för deras aktiva frivilliga. Idag är det dock så att många föreningar inte kräver medlemskap för att göra en aktiv frivilliginsats.

Utfall

Frivilligcentra har strukturerat sitt arbete och uppfört mål utifrån de avtal som skrivits med Malmö stad genom Sociala resursförvaltningen. Detta har inneburit att arbetet främst har fokuserats i tre delar kring:

- Skapa möjligheter för föreningar och stadsdelar att samverka kring ökad social samvaro för äldre
- Uppmärksamma och inspirera till ideellt engagemang och öka förståelsen för frivillighet och frivilligt socialt arbete

Inom ramen för Frivilligcentra finns också ett samarbete och en utveckling av frivillig.se. Under 2012 har också arbetet fokuserat kring ökad självständighet inför 2013.

Statistiskt kan Frivilligcentras utfall perioden 2009-2012 sammanfattas som:

Aktiva frivilliga i verksamhet, ej kansli:	95 enskilda individer
Samarbeten/ modeller som utvecklats:	8 stycken
Individer som guidats till engagemang:	289 enskilda individer
Egna verksamheter:	3 st promenadgrupper
Kontakter med föreningar:	525 kontakter
Egna arrangerade externa event:	25 stycken, mött ca 2000 personer

De engagerade 95 individerna finns inom ramen för både samarbeten, och egna verksamheter och har täckts av Frivilligcentras försäkring och genomgått introduktion i avsiktsförklaringens anda. Utöver detta har Frivilligcentra guidat 289 personer till ideellt engagemang inom föreningslivet i Malmö. Dessa personer har sökt olika typer av engagemang, allt ifrån att bli aktiv i en kanotförening, läsläsare, stödja hemlösa eller servera frukost till barn i Malmö. Spännvidden på intressen och medborgarens tanke om sitt eget engagemang är stor. Att vara en öppen informationscentral kring ideellt engagemang har varit eftersökt. **Många vill vara delaktiga till att göra Malmö till en bättre**

stad utifrån sina egna intressen, drivkrafter och möjligheter. Det har visats sig svårt att hitta fram till föreningslivet, speciellt som vuxen, nyinflyttad, av annan språklig bakgrund eller som nybliven pensionär. Frivilligcentra har haft ett öppet sinne och guidat till både frivilliguppdrag, medlemskap och till en aktiv fritid inom ramen för föreningslivet, utifrån individen egen vilja.

Målet under projektperioden (2009-2011) var att utveckla 6 olika verksamheter. Det är ett mål som uppnåddes då det utvecklades 8 samarbeten och modeller totalt. Alla lyckades inte och är därför idag inte igång. Frivilligverksamheter är också något som konstant behöver underhållas för att blomstra. De samarbeten som Frivilligcentra utvecklade var:

- Att starta 6 Passion för livet studiecirkel genom att rekrytera studiecirkelledare och samarbetspartners. Till 2011 stödde Frivilligcentra studiecirkelledarna i sitt uppdrag och sin fortbilning. 2012 övertogs detta av de olika samarbetsparterna.
- Att i Husie utveckla ett samarbete kring besöksverksamhet, och uppdrag som aktivitetsledare mellan den kommunala mötesplatsen för äldre Träffpunkten och 2 SPF föreningar i närområdet, Jägersro och Bulltofta. En av föreningarna vill starta en promenadkompisgrupp kopplat till ett vårdboende under 2013. Båda SPF föreningarna har genom Frivilligcentra fått utbildningar kring att leda frivilliga och stöd för att kunna fortsätta sin verksamhet 2013.
- Att i Södra Innerstaden utveckla ett samarbete mellan Sofielunds Folkets Hus och vårdboendet Trevnaden och Tryggheten. Frivilliga promenerade, samtalade, spelade spel och underhåller med musik och sång. Sofielunds Folkets Hus har sedan hösten 2011 skött denna verksamhet helt i egen regi.
- Röda Korsets storstadskrets och mötesplatsen Gemenskapen diskuterade under 2010 att starta ett öppet café. Röda Korset avsåg också att hjälpa äldre att ta sig till caféet. Planen var att öppna i början av 2011. Detta blev inte av pga. av olika anledningar.
- Under 2010 och 2011 arbetade Frivilligcentra med att förbereda och erbjuda de kommunala mötesplatserna för äldre föreningsaktiviteter. Totalt genomfördes 19 föreningsaktiviteter. Projektet avslutades under hösten 2011 genom att metoderna och kontaktuppgifter fördes över till mötesplatserna själva.
- Frivilligcentra har haft ett etablerat samarbete med föreningen Senior Vänner, dit både uppdrag och intresserade frivilliga har hänvisats. Frivilligcentra ger också stöd i form av lokaler och organisationsutveckling. Ett försök till konkret samarbete med Fosie stadsdel gjordes men analysen var att Senior Vänner får en större kraft i att arbeta över hela Malmö.
- Frivilligcentra samarbetade med Lindgårdens mötesplats, både genom att delta i intressegruppen för Lindgården, vars fokus var att utveckla mötesplatsen, men också genom att försöka utveckla frivilligverksamhet och uppdrag. Båda parter var mycket intresserade av samarbete men lyckades inte skapa konkret verksamhet pga av resursbrister.
- Under 2012 startade Frivilligcentra verksamhet i egen regi, Promenadkompisgrupper. Detta är en modell som har utvecklats av Frivilligcentra i samarbete med två vårdboende; Blomstergården i Oxie och Gyllebogården. På Blomstergården har högläsning också ingått i uppdraget. 2013 tog Röda Korsets Storstadskrets över verksamheten på Gyllebogården. I Oxie förs dialog med Svenska Kyrkan, pensionärsföreningar och studieförbundet Bilda.

Dessutom har Frivilligcentra tagit en aktiv del i att bilda ett förbund för Sveriges Frivilligcentraler. Projektledaren för Frivilligcentra Malmö har deltagit i en nationell arbetsgrupp, tillsammans med representanter ifrån Umeå, Göteborg, Helsingborg, Linköping och Norrköping. Den 6 november 2012 hölls bildarmötet i Linköping, och förbundet bildades. Projektledaren blev erbjuden att kandidera till den nationella styrelsen, men då Frivilligcentras framtid är osäker tackades detta nej till.

Malmö var före sin tid, som år 2004 skapade en digital mötesplats för icke kommersiella krafter att erbjuda sina ideella uppdrag, där enskilda individer är delaktiga med sitt engagemang. Frivillig.se är namnet på denna mötesplats. Frivilligcentra Malmö har varit delaktig kring service och utveckling, vilket medfört en attraktivare mötesplats. Frivillig.se kommer att leva vidare, men utan förnyelse.

För att uppmärksamma ideellt engagemang och sitt arbete har Frivilligcentra arrangerat och medverkat på en rad olika externa arrangemang. Bland annat:

- Under Frivilligåret 2011 arrangerades en rad olika aktiviteter tillsammans med andra föreningar; artikelserie i Sydsvenskan, gemensam utställning, Frivilligtält på Malmöfestivalen. Ungdomsstyrelsen genomförde också avslutningskonferensen för Frivilligåret i Malmö i samarbete med Frivilligcentra.
- 3 gånger har en Föreningsmessa på Malmö högskola genomförts i samarbete med Studenthälsan och Studentkåren.
- 3 Engagemangscaféer genomförts på olika platser i staden, exempelvis Stadsbiblioteket och Garaget.
- 2010 var också Frivilligcentra värd för den nationella frivilligcentrals konferens. Under samma år genomfördes också 6 stycken föredrag i serien Volontera Mera.
- Totalt har 6 stycken Frivilligfrukostar genomförts i samarbete med Sensus Skåne-Blekinge.
- Under sommaren 2012 fanns Frivilligcentra på plats med Frivilligtält både på Malmö beach event och på Malmöfestivalen.

MIP kommer att fortsätta driva Frivilligcentra vidare kring visionen om ett kunskapscenter för ideellt engagemang som skapar, stärker och uppmärksammar engagemang.

Malmö 2013 – 01 – 10

Ivar Scotte
Konsulent MIP

Alexandra Fritzon
Projektledare Frivilligcentra

Frivilligcentra i Malmö

Kostnader 2012

Personalkostnader	746 658
Lokalkostnader	168 480
Driftskostnader	77 579
Reserverade kostnader	70 198
Totala kostnader 2012	1 062 915

Intäkter 2012

Malmö stad 2012	1 048 000
Överfört från 2011	8 415
Totala intäkter 2012	1 056 415

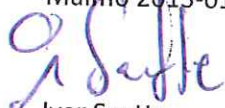
Underskott/överskott 2012 -6 500

Översänder ekonomisk redovisning 2012 enligt avtal.

Reserverade kostnader förbrukas enligt överenskommelse under januari 2013.
Då avtalet mellan Malmö stad och MIP avseende försöksverksamhet om etablering
av Frivilligcentra upphör från år 2012, så är detta ekonomisk slutredovisning.

**MIP förutsätter en skrivelse från Sociala resursförvaltning
att redovisning följt gällande avtal
att slutfört uppdrag enligt avtal godkänns**

Malmö 2013-01-07

Ivar Scotte

Konsulent för MIP